

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่แรงงานในสถานประกอบการครั้งนี้ มีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยขั้นตอนการวิจัย การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยการวิจัย 2 ช่วง และแต่ละช่วงมีขั้นตอนดังนี้

การวิจัยช่วงที่ 1 การรวบรวมข้อมูลเพื่อเสนอรูปแบบแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการ ซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2 ศึกษาข้อมูลภาคสนามโดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างดังนี้

- 1) ศึกษาสภาพ
- 2) ศึกษาความต้องการ

ขั้นที่ 3 นำข้อมูลขั้นที่ 1 และ 2 มาสังเคราะห์สร้างเป็นรูปแบบของแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการ

ขั้นที่ 4 จัดสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ข้อเสนอแนะต่อรูปแบบที่ร่างขึ้นและนำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงรูปแบบ

การวิจัยช่วงที่ 2 การทดลองจัดและประเมินผลการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการ ประกอบไปด้วยขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นที่ 5 นำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปทดลองจัดในสถานประกอบการ 1 แห่ง เป็นเวลา 1 เดือน

ขั้นที่ 6 ศึกษาความคิดเห็นและความพึงพอใจของแรงงานและผู้บริหารสถานประกอบการต่อรูปแบบแหล่งเรียนรู้ที่นำไปทดลองจัด

รายละเอียดของการดำเนินการวิจัยแต่ละช่วงมีดังนี้

1. การดำเนินการวิจัยช่วงที่ 1 : การรวบรวมข้อมูลเพื่อเสนอรูปแบบแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ แรงงานที่ทำงานในสถานประกอบการ ผู้บริหารสถานประกอบการ และบุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแรงงาน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นแรงงานที่ทำงานในสถานประกอบการ คือ กลุ่มที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ เช่น หัวหน้างาน ผู้ควบคุมงาน ผู้ผลิตสินค้า วิศวกร ช่างเทคนิค พนักงาน หรือผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้แรงงานในสถานประกอบการเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ สมุทรสาคร นนทบุรี ปทุมธานี

กลุ่มที่ 2 เป็นผู้บริหารสถานประกอบการ คือ กลุ่มที่รับผิดชอบการกำหนดนโยบาย การวางแผน การวางแผนงาน การบริหารงานทั่วไป หรือการกำกับดูแลงานผลิตต่าง ๆ ของสถานประกอบการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

กลุ่มที่ 3 เป็นเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแรงงานหรือที่ส่งเสริมและให้ความรู้แก่แรงงาน เช่น กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน แรงงานจังหวัด จัดหางานจังหวัด และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด ซึ่งอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลตั้งข้างต้น

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยเริ่มจากการเลือกสถานประกอบการ คณะผู้วิจัยเลือกสถานประกอบการในกรุงเทพฯ และปริมณฑล แบบเจาะจงจำนวน 5 แห่ง โดยเป็นสถานประกอบการทั่วไป แรงงานศึกษาอยู่กับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สถานประกอบการเหล่านี้ ได้แก่ บริษัท ส.ศิลป์ และบริษัทจงสถิต จำกัด จากนั้นผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มดังนี้

1) แรงงานที่ทำงานในสถานประกอบการ คณะผู้วิจัยสุ่มแรงงานที่ปฏิบัติงานในสถานประกอบการเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 5 แห่ง ดังรายชื่อข้างต้น สุ่มอย่างง่ายมาโรงงานละ 100 คน ได้กลุ่มตัวอย่างแรงงานทั้งสิ้น 500 คน

2) ผู้บริหารสถานประกอบการ ผู้วิจัยสุ่มผู้บริหารจากสถานประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สถานประกอบการหรือโรงงานละ 4 คน ได้แก่กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 20 คน

3) เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา หรือให้ความรู้แก่แรงงาน คณะผู้วิจัยสุ่มอย่างง่ายจากบุคลากรหน่วยงานที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง 4 หน่วยงานดังกล่าวข้างต้น หน่วยงาน ๆ ละ 5 คน ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ทั้งสิ้น 20 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม เพื่อนำข้อมูลมาสร้างเป็นรูปแบบแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการ เครื่องมือสำหรับแต่ละกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

1) แบบสอบถามแรงงานที่ทำงานในสถานประกอบการ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของแรงงาน ประกอบด้วยประเภทสินค้าที่ผลิต เพศ อายุ สถานภาพการสมรส วุฒิการศึกษา ตำแหน่งที่ทำงาน ลักษณะงานที่ทำ ประสบการณ์การทำงาน กำลังศึกษาในระดับใด สถานที่ศึกษา และสาขาที่ศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการรับรู้ของแรงงานในปัจจุบัน จำนวน 11 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความต้องการแหล่งเรียนรู้และแนวทางการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการ จำนวน 16 ข้อ

2) แบบสอบถามหรือสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานประกอบการ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารสถานประกอบการ ประกอบด้วยประเภทสินค้าที่ผลิต เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งบริหาร ประสบการณ์การบริหาร และเคยทำงานในตำแหน่งใดมาก่อน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการรับรู้ของพนักงานในปัจจุบัน จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความต้องการแหล่งเรียนรู้และแนวทางการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการ จำนวน 15 ข้อ

3) แบบสอบถามเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาฝีมือแรงงาน แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่ ประกอบด้วย ชื่อหน่วยงาน เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งงานที่ทำ และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการรับรู้ของแรงงานในสถานประกอบการ จำนวน 16 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแนวทางการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการ จำนวน 16 ข้อ

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ช่วง คือ

ช่วงที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการสร้างรูปแบบแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการ

ช่วงที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากทดลองจัดกิจกรรมแหล่งการเรียนรู้ในสถานประกอบการแล้ว

การเก็บรวบรวมข้อมูลระยะที่ 1 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแต่ละกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแรงงาน คณะผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับผู้บริหารสถานประกอบการ 5 แห่ง ที่ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว คณะผู้วิจัยเดินทางไปยังสถานประกอบการในแต่ละแห่ง ผู้วิจัยอธิบายจุดประสงค์และวิธีตอบแบบสอบถามแก่แรงงาน จากนั้นมอบแบบสอบถามให้แรงงานที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบในภายหลัง โดยใช้เวลาประมาณ 2 สัปดาห์ คณะผู้วิจัยมารวบรวมข้อมูลกลับ

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานประกอบการ ในการเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละสถานประกอบการ คณะผู้วิจัยจะนัดหมายไปพบและแจกแบบสอบถามให้แก่แรงงานในสถานประกอบการนั้น ๆ และในวันเดียวกันคณะผู้วิจัยจะนัดหมายสัมภาษณ์ผู้บริหารของสถานประกอบการนั้น ๆ จำนวน 4 ท่านในคราวเดียวกันด้วย ผู้วิจัยจะดำเนินการเช่นเดียวกันนี้ในทุกสถานประกอบการจนครบทั้ง 5 สถานประกอบการ

3) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยประสานงานกับหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงาน เพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถามกับบุคลากรในหน่วยงานของท่านหน่วยงานละ 4 คน จากนั้นผู้วิจัยเดินทางไปแจกแบบสอบถามกับเจ้าหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน และขอให้ส่งแบบสอบถามกลับคืนภายในประมาณ 2 สัปดาห์

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม โดยข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา จากนั้นคณะผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาสังเคราะห์รูปแบบของแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการ

1.5 การสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ข้อเสนอแนะต่อรูปแบบแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการ

คณะผู้วิจัยได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัย จำนวน 10 ท่าน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดนนทบุรี เจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดปทุมธานี ศูนย์จัดหางาน E-job Center กระทรวงแรงงาน เจ้าหน้าที่แรงงานจังหวัดนนทบุรี เจ้าหน้าที่แรงงานจังหวัดปทุมธานี เจ้าหน้าที่สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดปทุมธานี ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดปทุมธานี ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนนทบุรี ผู้บริหารบริษัททองสกลิต จำกัด และผู้บริหารบริษัท ส.ศิลป์ จำกัด เข้าร่วมสัมมนาระดมความคิดเห็น 1 วัน โดยขอให้ท่านช่วยวิพากษ์ร่างรูปแบบแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการ ซึ่งเป็นผลจากการวิจัยครั้งนี้ จากนั้นคณะผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับรูปแบบแหล่งการเรียนรู้ในสถานประกอบการให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. การดำเนินการวิจัยช่วงที่ 2 : การทดลองจัดและประเมินผลการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการ

2.1 จัดตั้งและจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการ

คณะผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจงบริษัทจตสติด เพื่อจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ด้วยเหตุผลที่บริษัทจตสติดมีจำนวนแรงงานที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชอยู่มากกว่าสถานประกอบการอื่น ๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นคณะผู้วิจัยประสานกับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของบริษัทจตสติด เพื่อขออนุญาตจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ในบริษัท และขอจัดสื่อเอกสารไปไว้ยังแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งจัดกิจกรรมภายในแหล่งเรียนรู้เป็นระยะเวลา 1 เดือน

2.2 การประเมินผลการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการ

หลังจากจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ในบริษัทจตสติด และดำเนินการจัดกิจกรรมเป็นระยะเวลา 1 เดือนแล้ว คณะผู้วิจัยทำการติดตามผล โดยประเมินความพึงพอใจของแรงงานที่ใช้บริการแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการ และเจ้าหน้าที่และผู้บริหารบริษัทจตสติดที่เกี่ยวข้องกับการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมินผลแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการ ประกอบด้วยบุคคล 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 แรงงานที่มาใช้บริการแหล่งการเรียนรู้ในสถานประกอบการ ผู้วิจัยสุ่มแบบบังเอิญแรงงานที่มาใช้บริการแหล่งเรียนรู้ในบริษัทในช่วงระยะเวลา 1 เดือนที่ดำเนินการทดลองจำนวน 100 คน เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของบริษัท ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจงและเจ้าหน้าที่ของบริษัทที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ในบริษัทจตสติด ซึ่งมีจำนวน 5 คน

2.2.2 เครื่องมือในการวิจัย (ระยะที่ 2) เครื่องมือในการวิจัยระยะที่ 2 เพื่อประเมินผลแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามความพึงพอใจของแรงงานที่มาใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของแรงงาน ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งงานปัจจุบัน ลักษณะงานที่รับผิดชอบ และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการ จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการ จำนวน 9 ข้อ

2. แบบสอบถามผู้บริหารสถานประกอบการ เกี่ยวกับผลการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการ แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารสถานประกอบการ ประกอบด้วย ตำแหน่งงานปัจจุบัน ลักษณะงานที่รับผิดชอบ ประสบการณ์การทำงาน อายุปัจจุบัน และวุฒิการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการ จำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามประโยชน์ที่สถานประกอบการได้รับจากการจัดแหล่งเรียนรู้ จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความต้องการเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการ จำนวน 3 ข้อ

2.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล (ระยะที่ 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลระยะที่ 2 คณะผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแรงงานที่มาใช้บริการแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการ คณะผู้วิจัยไปสังเกตการจัดกิจกรรมของแหล่งเรียนรู้และการเข้าร่วมกิจกรรมของแรงงานตลอดระยะเวลา 1 เดือน ที่ทดลองจัดแหล่งเรียนรู้ และคณะผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้แก่แรงงานที่เข้ามาใช้บริการในแหล่งเรียนรู้จำนวน 100 คน โดยมีได้แจกจ่าย คณะผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 100 ฉบับ

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานประกอบการ ในระหว่างที่ไปจัดกิจกรรมแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการ ผู้วิจัยขอนัดสัมภาษณ์ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานประกอบการ จำนวน 5 คน

2.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล (ระยะที่ 2) ข้อมูลเชิงปริมาณคณะผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยการค่าหาความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ส่วนข้อมูลจากคำถามปลายเปิดและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทำการวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา